СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 32. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, субота, 8-го лютого 1947. No. 32. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, February 8, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ в злуч. держ. америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 — THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ВИДВИГАЮТЬ КАНДИДАТУРУ ТРУМАНА НА НАСТУПНОГО ПРЕЗИДЕНТА

Роберт Е. Ганеган, предсідник Краєвого Демократичного Комітету, видвигнув кандидатуру президента Трумана на поновний вибір з Демократичної Партії при наступних президентських виборах в 1948 р. Ганеган виголосив промову на обіді поштових контрольорів у готелі Валдорф-Асторія у Ню Йорку в четвер 7 лютого, а він сказав: „Ми готові знову закликати нашого президента, як людину, що виказала свою придатність на це становище. Америка дасть йому підтримку і виявить лояльність, яка йому належиться, в наступних роках". Коли Ганегана запитали, чи його заява є урядовою, він дав неясну відповідь, одначе серед розмови сказав, що він запитував провідних людей з Демократичної Партії в цілому краю і всі вони заявилися за кандидатуру Трумана на нову каденцію. Коли запитали у Вашингтоні президента, чи заява Ганегана зроблена на підставі порозуміння з ним, президент відповів, що в цій справі Ганеган його не радився.

ПАЛАТА ЗА ОБМЕЖЕННЯ УРЯДУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТА ДО ВІСІМ РОКІВ.

Палата репрезентантів приняла резолюцію 285 голосами проти 121, щоб перевести поправку до конституції Злучених Держав, на відставі якої урядування президента тривало б лише дві каденції. Резолюція дістала більше ніж дві третині голосів, отже піде під ухвалу сенату. Коли сенат прийме цю резолюцію теж двома третинами голосів, тоді вона має бути предявлена стейтовим легислативам до одобрення. Коли три четвертини стейтів заявляться за цю резолюцію, тоді вона увійде як 22-га поправка до конституції. Резолюція не потребує одобрення президента. При голосуванні в палаті підтримали резолюцію 238 республиканців і 47 демократів. Проти неї голосували 120 демократів і прокомуніст Віто Маркантоніо.

ПОМЕР ҐАРДНЕР, ПЕРЕД ВИЇЗДОМ НА СТАНОВИЩЕ АМБАСАДОРА.

О. Макс Ґарднер, назначений у грудні американським амбасадором до Англії, помер у четвер 6 лютого на удар серця в готелі Ст. Реджіс у Ню Йорку саме тоді, коли приготовлявся виїхати з готелю на корабель, у подорож на нове становище. Він мав 65 літ. Давніше він був губернатором у Норт Каролайні, а потім підсекретарем скарбу. Колись він був незнаним професором хемії, а перед смертю був дорадником президента. Серед урядових кол його ненадійна смерть викликала потрясення, особливо серед найближчого оточення президента.

ГРУПА ДЕМОКРАТІВ ЗА ПЕРЕСИПАННЯ АКТУ ВАҐНЕРА.

Репрезентант Ґаверд В. Смит з Вирджінії заявив перед робітничою комісією палати, що він приєднав значну кількість демократичних конгресменів для думки, щоб поробити важливі зміни в робітничім законі, званім Акт Ваґнера. Разом з республиканською більшістю в палаті він надіється довести до заборони постанови про „замкнений завод". Саме в обороні „замкненого заводу" зійшлися тепер на одній точці провідники головних робітничих організацій, тобто Американська Федерація Праці і Конгрес Промислових Організацій.

Торговельна Палата Злучених Держав предявила сенатській робітничій комісії суцільну програму робітничого законодавства, в якій домагається заборони „замкненого заводу". Предсідник палати репрезентантів Мартин виголосив промову з нагоди обіду в честь Линколна у Вашинґтоні і в ній зговорив про обовязок відповідальности за робітничі контракти як підприємців так і наємців. Він сказав, що теперішня республиканська більшість конгресу готова покінчити зі замішанням в робітничім законодавстві.

ПИКАРД ПРИНЯВ ІНТЕРВЕНЦІЮ УРЯДУ В СПРАВІ ПЛАТНІ ВІД БРАМИ.

Після розгляненна позву проти керамічного підприємства з Мт. Клеменс за виплату нагороди „від брами" за минулі часи для юнії гончарських робітників, суддя Пикард приняв зголошену на письмі інтервенцію департаменту справедливости з Вашинґтону. Уряд виказує, що він є інтересований у цьому присуді, бо присуд стане притокою до зголошування подібних процесів на майбутнє. Суддя Пикард переводив розправу в федеральнім суді в Дітройті, а коли замкнув переслухання, приступив до приготування присуду. Думають, що Пикард оприлюднить присуд в короткому часі..

Айслера обвинувачують в заговорі для скинення уряду

Арештований у Ню Йорку і придержаний на Елис Айленді комуніст німецького роду Ґергард Айслер був приставлений у четвер 6. лютого перед конгресову комісію для Неамериканських Діянь для складення свідоцтва про комуністичну діяльність. Він відмовився скласти приписану для свідків присягу, в наслідок чого комісія не дозволила йому складати ні свідоцтва, ні заяви, яку він був наперед приготовив для своєї оборони перед давніше оприлюдненими закидами. Опісля комісія переслухала кількох свідків у його власній справі і на підставі їхнього свідоцтва оприлюднила, що Айслера треба затримати в Америці, бо він обвинувачений у змові для повалення американського уряду, в погорді для конгресу, в кривоприсязі, в фальшуванні американського пашпорту і неплаченні податків. Департамент справедливости має повести відповідне судове поступовання в згаданих справах, а тимчасом Айслер буде придержаний в іміграційній стації на Елис Айленд. Свідками проти нього була його сестра Рут Фишер, бувший редактор комуністичного „Дейлі Воркера" Луїс Буденз, ніґер зо стейту Джорджія Вилйем Новел, урядові агенти і висані свідоцтва Федерального Бюра Інвестиґацій. Свідки устійнили його звязок з комуністичним інтернаціоналом і обвинуватили в отримуванні наказів Кремля для викликання перевороту в Америці та інших країнах.

СОВЄТИ НЕ ХОЧУТЬ ВІДДАТИ АМЕРИЦІ КОРАБЛІВ З ЛЕНД-ЛІЗУ.

Сенат дістав заяву амбасадора Бедела Смита з Москви, що не має успіху його відклик до міністра закордонних справ Вячеслава Молотова в справі звороту американських кораблів, які Совєти дістали вчасі війни на підставі закона про позичку в матеріялах („ленд-ліз"). Це був останній апель, який зробила Америка в цій справі. Попередно департамент стейту відносився в цій справі до совєтської амбасади у Вашинґтоні, одначе не діждався навіть потвердження, що таке домагання внесене. Совєти позичили від Америки понад сто кораблів, кілька з них віддали, а затримали 95. Загально говорять, що вони уживають цих кораблів на ловлю риб у сусідстві Америки на Тихому океані.

ШУШНІҐ ПРИЇХАВ ДО АМЕРИКИ.

Курт фон Шушніґ, колешній австрійський канцлер, приїхав до Гобокен, під Ню Йорком, белґійським товаровим кораблем. З ним приїхала його жінка, дочка колишнього австрійського графа Черніна. Шушніґ висловив погляд, що німецькі краї в Европі повинні бути злучені в один союз. Його арештували були націсти в 1938 р. і він пересидів у вязниці сім літ.

Продовжуються американсько-совєтські розбіжності щодо роззброєння

Наради Комісії Роззброєння при О.Д. застрягли на „мертвому пункті" американсько-совєтських розбіжностей. Американський представник Ворен Р. Остин обстоює своє домагання, щоби до резолюції додати клявзулю, яка відмежовувала б діяльність Комісії Роззброєння від діяльности Комісії Атомової Енергії та не дозволяла б встрявати першій в засяг діяльности другої. Совєтський представник Ґромико вважає, що такої клявзулі не потрібно, бо ця справа вже була вирішена резолюцією Загального Зібрання О.Д. Після цілоденних нарад вирішено... продовжувати їх теж чергового дня.

УСПІШНІ НАРАДИ ЗАСТУПНИКІВ ЗАКОРДОННИХ МІНІСТРІВ В ЛОНДОНІ.

Лондон, 6. лютого. На сьогоднішніх нарадах заступники закордонних міністрів Чотирьох Потуґ вирішили цілий ряд менших клявзуль, що мають бути охоплені мировими договорами з Німеччиною та Австрією. Вирішено запросити представників Австрії і Югославії, щоб висловили свою думку в справі Каринтії. Рішено теж повідомити уряди Австрії й Чехословаччини, що союзники не мають застережень щодо австрійсько-чехословацьких білатеральних переговорів в. справі їх кордону, чого домагався уряд Чехословаччини. Один з членів американської делегації заявив, що сьогоднішня конференція була найкраща з усіх дотеперішніх.

НОВИЙ УРЯД ПОЛЬЩІ.

Варшава, 7. лютого. Сьогодні вранці повідомлено про створення нового уряду та подано його склад. Уряд, що його очолює про-комуністичний соціяліст Юзеф Циранкевіч, має 22 міністрів, усі тільки з урядового блоку. Склад уряду такий: 1. Прем'єр — соціяліст Циранкевіч; 2. Віцепрем'єр — комуніст Владислав Ґомулка; 3. Другий віцепрем'єр — Антоні Козіцкі з проурядової селянської партії; 4. Закордонні справи — комуніст Зиґмунт Моджелевскі; 5. Праця — соціяліст Казімір Русінек; 6. Виховання — комуніст Ст. Скшесевскі; 7. Промисловість — комуніст Гілярі Мінц, 8. Народня Оборона — маршал Роля Жимерскі; 9. Публичне управління — Осубка-Моравскі; 10. Справедливість — соціяліст Генрик Святовскі; 11. Прохарчування і торгівля — В. Лєховіч; 12. Закордонна торгівля і мореплавство — соціяліст Людвіґ Ґросфел; 13. Безпека — комуніст Станіслав Радкевіч. Інші, другорядні міністерства обсаджені теж комуністами, або членами партій з прокомуністичного урядового блоку. Голова єдиного опозиційного „Стронніцтва Людового", Ст. Міколайчик, не увійшов до уряду. Проте, він теж зі свого боку взивав поляків до відбудови країни та обіцяв свою співпрацю з урядом в тих справах, що по його думці будуть звернені на добро Польщі.

ГЕРБЕРТ ГУВЕР В БЕРЛІНІ.

Берлін, 6. лютого. Сьогодні приїхав до Берліна висланник американського уряду, бувший президент Злучених Держав Герберт Гувер. Він відбув конференцію з американськими і британськими окупаційними властями на тему харчового положення в Центральній Европі.

„ПОНЕВІРЯЛИ" СОВЄТСЬКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ В ТАБОРІ СКИТАЛЬНИКІВ.

Франкфурт над Майном, 6. лютого. Сьогодні тут відбулася конференція між шефом УНРРА на американську зону Полем Б. Едвардсом та головою американського військового управління ген. Джозефом МекНарнеєм та іншими офіцерами. Предметом конференції був, як тепер виявляється, інцідент в таборі польських переміщених осіб у Вільдфлекен біля Фульди два тижні тому, при чому польські скитальники потурбували сімох представників комуністичного польського уряду, які приїжджали провірити можливості репатріяції та ствердити чи в цьому таборі є справді польські громадяни. В згаданому таборі перебуває 14,000 осіб. З приїздом совєтсько-польської делеґації тисяча таборовиків з біло-червоними польськими відзнаками на рукавах почала демонструвати проти „московських агентів", повибивали вікна в їх автомашині та потурбували самих агентів.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

Лейк Саксес, 6. лютого. На сьогоднішньому засіданні Комісії Людських Прав при О. Д., совєтський представник Валентин Тепляков виступив проти Американської Федерації Праці, заявляючи, що тільки Світова Федерація Робітничих Юній може виступати в імені „пролетарів всіх країн", бо вона обєднує 71 іміліонів робітників в 56 країнах. Тепляков домагався, щоб цій організації дати можність „якнайширшої спеціяльної співпраці" в підготовці міжнародного законопроекту людських прав. Того самого дня відбула своє перше засідання т. зв. популяційна Комісія, предсідником якої вибрано Альберта Арка з Перу, його заступником В. А. Рабічка зі Совєтської України та британця Д. В. Ґласа як репортера.

ПЕРЕД ПІДПИСАННЯМ ФРАНЦУЗЬКО-БРИТАНСЬКОГО СОЮЗУ

Лондон, 6. лютого. З достовірних джерел повідомляють, що заповіджений свого часу французько-британський військовий союз буде підписаний протягом найблищих трьох тижнів, отже ще перед Московською конференцією. Договір буде підписаний на базі пропозицій, які ще під час війни був зробив тодішній прем'єр Винстон Чорчил керівникові французького визвольного руху ген. де Голові та які відновлено підчас недавньої візити в Лондоні попереднього французького прем'єра Блюма. Вважають, що з огляду на дипломатичну гру та становище Совєтського Союзу, що проявилось в недавних обвинуваченнях совєтської преси, мовляв, Британія виповіла свій договір зі Совєтами, Британія обстоюватиме підписання союзу з Францією ще перед конференцією в Москві. Це мало б скріпити престіж Англії на цій конференції. Злучені Держави зі свого боку ставляться наскрізь прихильно до франко-британського союзу.

ЗАГРОЗА КРІЗИ ФРАНЦУЗЬКОГО УРЯДУ.

Париж, 6. лютого. В пять-партійному коаліційному уряді Франції дійшло сьогодні до серіозних непорозумінь, що могли б закінчитися черговою крізою уряду. Непорозуміння і розбіжності думок не тільки в уряді, але й в поодиноких партіях повстали на тлі пятьох основних справ, що їх в найблищому часі уряд повинен вирішити: 1. Політика заробітної платні і цін та проблема ліберального чи керованого господарства. 2. Непорозуміння щодо повновластей та засягу діяльности деяких міністерств. 3. Розбіжності думок в справі націоналізації чи повороту до приватного керування морською торгівлею. 4. Суперечності на тему продовжувати військові дії в Індо-Китаю, чи заключати мир. 5. Опозиція комуністів проти франко-британського союзу.

МІЖНАРОДНА КОМІСІЯ НА БАЛКАНАХ.

Атени, 6. лютого. Міжнародня Комісія О. Д., вислана на Балкани з метою провірити події на грецьких кордонах, вислухала сьогодні думку представника Болгарії, що зі свого боку обвинувачував Грецію не тільки за внутрішні безпорядки, але й за події на кордонах, що мали б допомогти в її територіяльних претенсіях до Болгарії.

БРИТАНСЬКИЙ ПЕСИМІЗМ ЩОДО МОСКОВСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Берлін, 6. лютого. У звязку з останніми виступами совєтської преси та совєтських державних мужів проти американсько-британської політики в Німеччині, заступник британського головнокомандуючого в Німеччині, ген. Б. Г. Робертсон заявив в Координаційному Комітеті Контрольної Ради Союзників, що він дивиться дуже песимістично на можливості успішного висліду найблищої конференції в Москві.

ПРОПАЛО 40,000 ФРАНЦУЗЬКИХ ГРОМАДЯН

Париж, 6. лютого. Згідно з обчисленням французької преси в Совєтському Союзі перебуває ще від світової війни 40.000 французьких громадян з Ельзації і Лотарингії. Совєтський амбасадор у Франції, Боґомолов, заявив, що в Совєтському Союзі перебуває ще тільки „горстка" французів.

ІТАЛІЙСЬКІ ВАГАННЯ ЩОДО ПІДПИСАННЯ МИРОВОГО ДОГОВОРУ.

Рим, 6. лютого. Італійський уряд є на черзі підписати мировий договір. Після довгих нарад уряд не дійшов до порозуміння в цій справі й прем'єр де Ґаспері переговорює на цю тему ще з предсідником парламенту.

ПРОТИНАЦІСТСЬКИЙ ЗАКОН В АВСТРІЇ.

Відень, 6. лютого. Без опозиції, але й без одноголосного потвердження австрійський парламент прийняв закон, на відставі якого мають бути зареєстровані і покарані австрійські націсти. Контрольна Рада Союзників додала до нього 50 відповідних поправок.

ЧИСТКА В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ НІМЕЧЧИНИ.

Німецькі локальні власті в совєтській зоні на домагання окупаційних властей почали знова енергійну чистку та розшуки за невичищеними ще націстами. Чистка охоплює всі суспільні верстви та ділянки. Переводиться поголовні труси по домах.

ЗААРЕШТУВАЛИ, ЗАСУДИЛИ, ПОВІСИЛИ...

Софія, 6. лютого. Болгарський уряд наказав арештувати опозиційного члена парламенту Петра Коєва, обвинувачуючи його в „змові проти уряду".

Москва, 6. лютого. Московська преса протягом кількох днів цего тижня повідомила про шість вироків смерти на різних „злочинців".

Тегеран, 6. лютого. Іранці вчера повісили 11 курдистанців, засуджених на смерть за злочини вбивства і грабунку підчас недавної револьти проти уряду.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

А ДЕ ЛІПШЕ?

Не тільки американську політику, але й американське господарство, а навіть й американську демократичну систему розбирають тепер не тільки в світі, але й в самій Америці, на такі лади, що дехто зачинає уже дивуватися, як такий „нездарний" край взагалі може існувати. Републиканці, будучи тепер в конгресі у більшости і з надією ще й на президентуру при найближчих президентських виборах, використовують цю обставину нераз на те, щоб „розоблачити" адміністрацію демократів, головно з часу влади Френклина Д. Рузвелта. В цьому помагають їм несвідомо ще й деякі демократи, як от великий приятель Рузвелтів, бувший секретар скарбу, Генрі Моргентав мол., зі своїми урядовими записками, чи син президента Еліот, що то недавно видав свої спомини про батька, в яких, ніби словами батька, гостро атакує Чорчила та британський уряд, а хвалить Сталіна і Росію. Знов спогади та статті про военну підготовку Злучених Держав, чи про саме ведення війни, виглядають нераз так, що можна застановлятись, як то могло статись, що ми виграли війну. . . Пишеться в такий спосіб і про катастрофу з Перл Гарбор, як і про такі речі, як непотрібне „продовження" війни на цілий рік і т. п. Таких обвинувачень тепер щораз більше. Коли ж до цього ще додамо теперішні американські хитання в міжнародній політиці, зокрема у відношенні до Совєтів, то виглядатиме, що Злучені Держави „існують завдяки безголовю", ніби так, як існувала давня історична Польща. Образ цей стане ще чорнішим, коли додамо до цього клопоти з многими, досі неполагодженими, робітничими проблемами, зі страйками, з яких деякі опинились уже в Найвищому Суді Злучених Держав, чи з біліоновими процесами робітничих юній за відшкодовання, відомими під назвою „від брами до брами".

Оці всі справи, які тут намічено тільки мимоходом, дають многим притоку обвинувачувати в нездібности цілу Америку, а навіть демократію. Прихильники тоталітаризмів, явні чи закриті, критикують ці речі в такий спосіб, що виглядає, що держави з тоталітарними режимами є куди справнішими і розумнішими. Згідно з цею критикою в Злучених Державах, як виглядало б, нема не тільки якогось „ясного сонця", але навіть малої „ясної зірки". Іншими словами, демократія цілком не дописує . . .

На такі завваги, а їх тепер не бракує, можна відповісти, що це правда, що в Америці нема таких „ясних сонічок" як Сталін, чи таких „ясновидючих", як Гітлер чи Мусоліні, що то ніби передбачали хід людської історії на тисячі років і в царстві яких не було ні хаосу, ні безробіття, ні економічних чи політичних недомагань. Але чим це все скінчилось і чим це скінчиться? Як виглядали ті „впорядковані" країни, як прийшла справжня кріза, війна, яку вони спровокували? Хто її виграв? Може „ясновидючі", „сонічка ясні"? А чи тепер є багато таких, що хотіли б жити під „мудрими" диктаторами, чи може воліли б, як би тільки могли, перенестись до країни, де стільки недомагань?!

За „четверту потугу" в світі

Солідно підготована і одобрена абома американськими політичними партіями місія Герберта Гувера має далекосяглу ціль на оці. В першу чергу вона має помогти самій Америці обнизити видатки на адміністрацію американської окупаційної зони, на яку призначено $25,000,000 в буджеті на наступний рік. Це є такий тягар, який Америка не згодиться довго видержувати й тому треба робити всякі зусилля, щоб Німеччину перемінити на самовистарчальну під економічним оглядом. Гувер, як людина з великим досвідом з попередної світової війни і тодішних повоєнних часів, вважається за знавця при відбудові господарства знищених країн. Надіються, що його місія увінчається бажаним успіхом.

Одначе політичні кола не закривають факту, що місія Гувера має ще більш далекосяглу ціль, а це зконсолідувати американську й британську окупаційні зони, які злучено з днем 1. січня 1947 р. Зконсолідування обіймає в першу чергу економічну відбудову, за якою пішла б і політична відбудова Німеччини. Це є потрібне хоч би на це, щоб уже вчасі мирових переговорів у Москві мати якийсь плян для створення одноцільної Німеччини, з якою прийдеться переможцям заключити і підписати мир.

Замітне тут це, що зо справою мира з відбудованою Німеччиною звязують деякі політики потребу побудувати четверту політичну потугу в світі, себто таку потугу, яка зайняла б місце побіч Злучених Держав Америки, Совєтів і Великої Британії. Побудову четвертої політичної потуги вважають ці люди конечністю, потрібною для вдержання рівноваги політичних сил у світі.

Сама думка не є свіжа, лише відсвіжена. Про потребу створення такої сили говорив уже і бувший британський премієр, Винстон Чорчил. Так треба розуміти пляни побудови Злучених Держав Европи, які він оприлюднив минулого року. Перед трьома тижнями покликано в Лондоні до життя Тимчасовий Британський Комітет для Злученої Европи під головством самого Чорчила. До Комітету ввійшли не лише члени консервативної партії, з якої походить Чорчил, але теж і Партії Праці, яка стоїть тепер при кермі держави. Теперішній премієр Англії Атлі заявив був перед кількома місяцями: „Европа мусить бути сфедералізована, бо інакше вона пропаде". Це все вказує, що провідні кола в Англії попирають плян Чорчила.

Майже водночас з побудовою англійського комітету для обєднання Европи повстав у Франції рух під назвою „Европейська Акція". Його головою є проф. Бругман, провідник колишнього голандського протинімецького повстання й теперішній провідник голандської партії праці. Бругман виявив ідею федерації Европи такими словами: „Европі не судилася роля створити Західний блок в противенстві до інших державних блоків; але судилось їй стати міжнародною системою, складеною з незалежних держав, які лучається свобідно. Ми відкидаємо теорію, що нам треба вибирати між Злученими Державами Америки і Совєтським Союзом. Ми вибираємо Европу й европейську федерацію тому, що ми віримо, що Европа стане чинником, який доведе до міжнародньої згоди..."

В Америці говорено поважно про федерацію Европи на недавнім зібранні Клівлендської Ради Світових Справ. Европейські державні мужі, які приїхали на ці наради, полишили серед американських провідних людей враження, що побудова федерації европейських держав є не лише конечність, але й пильною. Кожний з учасників нарад дався переконати, що без швидкого переведення цеї думки в життя Европа не зможе втриматися.

Джан Фостер Доллес, політичний дорадник Републиканської Партії, згадуючи про економічну відбудову Німеччини в половині січня б. р., сказав, що „само наладнання німецької справи ще не доведе до федерації Европи..., але воно вирішить, чи ...прийде до відбудови незалежних суверенностей".

Згадуючи про справу творення четвертої потуги, Вилйем Генрі Чемберлин пише в „Вол Стріт Джорнал": „Зфедералізованна Европа мала б доволі населення і засобів, щоб стати четвертою великою потугою, яку можна б хіба порівнати зо Злученими Державами Америки, або з Совєтською Росією та Британською Спілкою Держав. Коли б цей проект федерації не вдався, тоді слабі й розділені европейські держави стануть іграшкою в руках Великої Трійці. Зфедералізована Европа стане заборолом між західними державами і Совєтським Союзом. Коли така федерація повстане, тоді вона буде доволі сильною, щоб опертися всяким змаганням до опанування і буде знаменитою запорукою мира".

Сомнер Велес, колишній підсекретар стейту, пише теж про европейську федерацію і каже, що її побудова залежна від того, щоб Росія не вважала цеї ідеї за хвилеву військову конечність, звернену проти неї; а теж від того, щоб недалекий мир з Німеччиною дав спроможність положити підвалини під таку федерацію.

З цього виходило б, що прихильники ідеї европейської федерації мусять вже на мировій конференції в Москві забезпечити відповідне становище супроти ворогів такої федерації, тобто супроти Совєтів, які вороже поставилися до неї вже з самого початку від часу, коли Винстон Чорчил у Женеві оприлюднив свій плян Злучених Держав Европи.

Виконаймо наш обовязок

Пройде ще тільки два тижні часу і американські українці поставлять ще один граничний камінь своєї громадської роботи, закриють ще одну стару і відкриють нову сторінку її історії. Такою подією буде безсумнівно Загальне Зібрання Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що відбудеться в днях 22-го і 23-го лютого в готелю Пенсилвенія в Ню Йорку.

Самі обставини, час і життя видвигнули Допомоговий Комітет на одне з чолових місць та зробили його центром громадського зацікавлення і громадської роботи американських українців. Це цілком природне і логічне. Громадська робота американських українців, подібно як і інших етнічних груп в Америці, скеровуються з одного боку на якнайбільший культурний і господарський вклад в загальний розвиток їх нової батьківщини — Америки, а з другого боку на якнайбільшу і якнайширшу допомогу „старому краєві" — країні їх походження. Допомоговий Комітет перебрав на себе цю другу частину змагань американських українців в її післявоєнній найбільш-пекучій формі, іменно, допомогу українським жертвам війни. Фактом є, що сьогодні ввесь український народ є власне жертвою війни й то не одної. Ввесь народ, ціла Україна потребує негайної допомоги, якої до них не допускають. Силою таких обставин ЗУАДКомітет мусить обмежити свою допомогову акцію тільки до кількох соток тисяч українських жертв війни, що опинилися поза „залізною куртиною". Але й ця допомога ще далеко не є така, яка повинна і могла б бути. Більше пів міліона американських українців, які, можливо, самі й не мають забагато, але теж і не можуть гнівити Бога нарікаванням, що нічого не мають, за півтора року існування Допомогового Комітету спромоглися зложити заледви чверть міліона долярів на допомогу майже пів міліонові їх братів, засудженних на смерть, як не з руки ворога, то від голоду і холоду.

Загальні Збори Допомогового Комітету покажуть наче в дзеркалі громадське вироблення американських українців. В світлі фактів та діл покажеться вартість всіх деклямацій про зрозуміння долі, чи краще недолі наших братів на европейському континенті, про нашу любов та співчуття до них. За прадідівську землю нашу, за її свободу і розцвіт, наші брати в Україні проливають кров свою, віддають своє життя, а ми, американські українці, зложили — як браги пересічно на кожного — приблизно по кводрові, щоб ратувати життя тих, які в кожній хвилині готові віддати його в жертву Україні.

До Загальних Зборів Допомогового Комітету, до цього підрахунку нашої громадської вартості, залишилось ще тільки два тижні часу. Ці два тижні мусять позначитися інтензивною збіркою на допомогову акцію. Протягом цього короткого часу ще кожний має можність направити це, що занедбав, кожна організація ще може стати дійсним членом Комітету, якщо вона того не зробила досі, а кожний громадянин спомагаючим членом. За минулий час багато з американських українців виявили справді свою любов до „старого краю", ділом доказали, що вони не забули його в біді, що вони не цураються його в нещастю й чим та як можуть готові йому допомогти. Багато прислали вже свої пожертви, теж більшими квотами і по більше разів, але це ще далеко не всі.

Перед нами плакат Санітарно Харитативної Служби з табору скитальців в американській зоні Німеччини. На плакаті образ: на тлі звалищ і руїн міста стоїть жінка. На її лиці відбивається ціла гроза недавньої війни та воєнних наслідків сьогодні. Вона одягнена в простий, бідний одяг, тільки в сорочку і спідницю. Вітер зриває їй з голови хустину. А двоє босих і виснажених дітей, хлопчик і дівчинка, простягають до неї свої худі рученята, наче курчака, на яких напосівся хижак, горнуться до неї, шукають захисту. А на плакаті підпис: **Поможіть!**

В наших обставинах не має сили дивитись на цей образ грози, нужди і горя. Виконаймо наш обовязок, **поможімо!** Поможімо грошем, поможімо пакунками, поможімо одягом, поможімо добрим словом, **поможімо!**

Загальні Збори Допомогового Комітету належатимуть теж до цеї допомоги. Вони визначать дальші напрямні допомогової акції, вони мусять знайти нові способи і засоби, щоб бодай частинно зменшити горе і недолю наших братів на вигнанні, вони шукатимуть нових можливостей рятунку для них; бо час і обставини наглять.

Досі ще тільки незначна кількість дійсних членів Допомогового Комітету, отже громадських організацій і товариств, які зложили свою членську вкладку, зголосили участь своїх представників в Загальних Зборах. Ясно, що не всі товариства і організації, головно з місцевостей далеко віддалених від Ню Йорку, можуть вислати своїх представників. З огляду на кошти було б теж раціональним, щоби поодинокі товариства і організації з одної місцевости висилали одного спільного делегата, але це все залежить від місцевих обставин. Важливе, натомісць, щоби організації цих представників висилали і висилали таких, які розуміють вагу завдань Допомогового Комітету, незавидне положення наших братів на скитанні і своїм словом, своєю порадою і своїм становищем як на Загальних Зборах, так і в майбутньому в своїх місцевостях допомогли виконати наш загальний громадський обовязок: врятувати наших братів в Европі.

Прикмети провідника

Майже в кожній ділянці нашого культурного життя відчуваємо ми брак добрих кваліфікованих провідників. Цікаві думки, що насвітлюють це питання, находимо в одним канадійським тижневику, зпід пера Анни Л. Гец. Ось деякі з них:

Потреба відповідних провідників є так велика, що подекуди основується школи для виховання громадських провідників. Та як у людини не має покликання (зову) до провідництва і волі до посвяти для добра загалу, вихова для тієї цілі — даремна витрата часу. Хлопець, чи дівчина — чоловік чи жінка, що є дійсним провідником, це винятковий і цінний громадянин. Щоб стати провідником, мусите мати певні прикмети чи кваліфікації, що ставлять вас поза звичайною товпою. Багато є таких, що пробують стати провідниками, зроблять добрий початок, одначе губляться, бо бракує їм кваліфікацій провідника.

Коли ви хочете стати провідником, мусите приготовлятися до тієї ролі, вправляючись в самодисципліні ще з більшим завзяттям, чим борець, що має стрінути свого противника на арені. Він мусить відчувати любов до людства і мати жадобу служити іншим та дбати про їх добро і щастя, остаючись сам при тім в тіні, а висуваючи кого іншого наперед. Він повинен запринятнюватись з людьми, маючи притім на увазі, що „одинокий спосіб мати приятеля — це самому бути приятелем". Провідник мусить контролювати свої вискази й темперамент. „Говорю те, що думаю" — не сміє бути його засадою. Він повинен мати свою думку; але часто нічого не зискає, а стратить, коли її висловить.

Бери в увагу погляд другої людини, бо памятай, що й ти часом можеш помилятися. Провідник повинен пізнавати прикмети других людей: злі чи добрі, й бути готовим вчитися від других, кооперувати зі всіми.

Провідник мусить вправлятися в замилуванні до праці, бо роля його є дуже тяжка —він має жертвувати свій час і свої вигоди для добра других, вкладаючи всю свою душу у все, що він задумує робити. Він не сміє працювати ради похвали або зneохочуватись критикою противників, після засади: „бійся критики, — не будь нічим, не роби нічого, не кажи нічого".

Стаття кінчиться таким цитатом: „Бо правдивим провідником людей є той, що бере на себе обовязок слуги; хто стає найбільшим тому, що є послідним; хто спасає своє життя, утратою його; хто надіється і вірить в усі справи і видержує до кінця, — не тому, щоб другі його любили, а радше тому, щоб він навчився їх любити. — („Новий Шлях").

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Юлія М. Шустакевич.

ДІТИ

5)

Тихо!! Скрикнув він до неї. За той час інші хлопці наблизились, обступили їх і кожен кидав зловіщі погляди на небажану гостю. Вона приглядалась тим молодим лицям. Декотрі були чисті, з рівненько обстриженим волоссям і убрання були на них чисті, так і видно, що попали не у свій гурт, та все ж таки держались розбишацького тону.

Тоні дальше причіпивсь малого: Чого ти її тут спровадив, ти... І він ужив тут поганого слова. Генрі лебедів крізь плач: Ця пані добра, я тобі ручу Тоні. Візьми, візьми сховай ножа... Замкни хавку — знова зашипів на малого — а то!!... Та Генрі дальше лебедів: Добре, убий, убий мене як хочеш, а її не руш, не чіпай... Малий піднісся з землі і став біля неї.

Один з хлопців, мабуть Сем, приступив до Тоні і заговорив: Перестань чіпати мого брата, він малий ще, ти його остав, я з ним сам поговорю. А ви пані — говорив Сем — краще собі ідіть. Тут є наш клюб і ми тут нікого не потребуємо...

Якже я піду? Оцей ваш капітан приказав мені держати руки в гору, ані не рушитись. Я піду, але дозвольте хоч руки зняти в долину... Тоні помалу сховав лискучого ножика а п-ні Ч. говорила:

О, так, аж краще стало. Як гарно тут у вас! А що це? „Клюб Чорної Руки" і вона прочитала товсті букви над шатром, що служив їм за клюб а дальше підійшла і сіла на цій колоді, на якій сидів перед хвилею Тоні.

Ох яка я змучена! Ти мене добре напудив Тоні. — Хлопці дивились на неї і їм дивно було, що вона їх не картає. Генрі підійшов до неї і сів на траві біля її ніг. Хлопці штуркали один одного ліктями та шепотіли: Що нам з нею робити?...

А п-ні Ч. заговорила: Ви собі вибрали дуже гарне місце на клюб, мені подобалось... Повітря гарне, тихенько так... Справді — спитав малий і глядів на Тоні і на Сема, чи вони розуміють, що п-ні Ч. є добра людина і є з ними.

Усі ніяково мовчали. Тоні і Сем держали руки в кишенях та нерадо споглядали на неї. Тибчасом вона встала і прямуючи до шатра, спитала: А чи я можу заглянути до вашого клюбу? Та Тоні і Сем заступили їй дорогу:

Слухайте пані! Ви не вдоволені, що вас не обляла червона юшка і ще й напитуєте собі біди — промовив Тоні. Та п-ні Ч. тим не вдоволилась. Вона бачила, що має перед собою два малі брути та ще з помічниками, які готові знова кинутись на неї, та все ж таки промовила приязно: О, я не думаю, що ви такі злі хлопці... Але... хто це з вас так гарно вималював цю напись? Прямо артистично!... Вона гляділа то на Сема то на Тоні.

Сем якось від нехотя кивнув головою: Це я... я це вималював. Я люблю малювати... там в середині ще більше таких малюнків... Тоні поглянув на Сема строго, але п-ні Ч. дальше говорила: Ану я подивлюсь. Я дуже люблю малюнки... І вона пересунулась попри Тоні і увійшла в шатро.

За нею пішов малий Генрі і ще два хлопці, а решта остали на дворі і щось гомоніли і перечились між собою.

В шатрі було справді повно всяких образів, які очевидно малював Сем. Ось трупяча голова: Одна, дві, три. На одному боці стіни щось похоже на шибеницю, а на ній очевидно гойдається — вішальник.

Тут, на якомусь брунатному папері вимальовано щось наче штилет. А ось по самій середині намальована велика чорна рука!... Розвішано повно теж фільмових розбишацьких героїв. Генрі ходив за нею і пояснював, які це були герої: Оце — Гомфрей Богарт, а оце Рефт. При цім він їй шепнув: Я дуже радий, що ви прийшли... а ще тихше додав: Не зважайте на їх погрози, я не дозволю, щоб вони вам щонебудь вчинили. П-ні Ч. на те все усміхнулась і жартівливо збурила його нечесану чуприну.

Тепер поприходили решта хлопців, сідали на каміння попід стінами шатра, що служили їм за крісла. В одному куті шатра була деревляна пачка з переділкою наче шафа. Тут були розміщені різні річи. П-ні Ч. наблизилась до тієї шафи і побачила цілий арсенал! Тут були різні дрібні части від автомобілів, ножиці до стинання кущів, добрий молоток з червоною ручкою, що пропав зпід гараджу, різної величини ключі, колодки, ножики, сверлик, якісь шруби, ручна електрична лампка та інші причандали. На долівці, на столоченій траві валялись викурки з цигареток, знать хлопці курили. На верху тієї шафи на злинялім скірянім накриттю, пишався срібний збаночок і ложечка.

(Дальше буде).

С. Г.

„Тебе ми знищили — чорт з тобою...”

Українська підсоветська поезія по журналах.

Воно цікаво сьогодні дістати в руки кілька видань з України. Всіх нас цікавить те, що там твориться в літературі, бо, щоб там не казати, творять ту літературу люди української (в більшості) крови, які в інших умовинах творили б напевно інакше. Сьогодні нас зацікавлює в тій літературі, що твориться в Україні, не так чисто мистецька вартість творів, яка зрештою, сьогодні зовсім невисока, як сам процес „перебудовування” людини-поета, процес, що оце вже тягнеться довгі роки і що напевно ніколи не скінчиться. Існують бо в людській істоті струни, які, заторкнені не тією рукою, що треба, звучатимуть завжди фалшиво. А фалш у мистецтві — знищує саме мистецтво, заперечує його суть: бачити і висловлювати вічну правду. Отак і в українській підсоветській літературі ми не можемо не без цікавости стежити за тим, як поступає чи повертає назад процес нагинання творчого духа і його спротив, нераз хай і зовсім пасивний, але добре вичутний, проти зовнішнього натиску.

Заголовок, який ми вибрали, викликує на перший погляд здивування. Проте — це назва однієї збірки Павла Тичини, виданої 1942 р., і вона, та назва, сама собою характеризує в багатому обличчя сьогочасної української поезії, її „боевий” тон та пряме звертання до читача, яке ми звикли називати просто агітацією. А все ж будьмо справедливі: та агітація — наче данина кесареві, окуп, склавши який, поет усе ж таки може вернутися у свій власний світ, світ лірики і більш людської, чистої поезії. Казати, що її, цієї останньої, в сьогочасній українській підсоветській поезії немає, було б похибкою і кривдою для українських поетів. Ні, вона, поезія, є, вона протискається всіма щілинами назверх з накидуваних їй кліток, і хоч світ дозволених їй почувань обмежений, вона і в тих тісних межах знаходить деяку спромогу висловитися.

Перед нами кілька цьогорічних літературних журналів — „Радянський Львів” (ред. колегія: М. Бажан, М. Возняк, І. Вільде, Я. Галан, П. Козланюк, Г. Ломов, І. Мазепа), „Вітчизна” — київський журнал „Спілки Радянських Письменників України” (ред. Колегія: Є Кирилюк, О. Корнійчук, І. Кочерга, І. Ле, М. Рильський, П. Тичина, Ю. Яновський — гол. редактор), „Дніпро” — також київський літературно-мистецький журнал, призначений передусім для молді, орган центрального комітету ЛКСМУ (редак. колегія: В. Бичко, С. Крижанівський, А. Малишко — гол. редактор, Л. Новиченко, С. Сеген). Як же ж представляється в тих трьох журналах поезія, чим вона живе, дихає, як реагує на недавню війну і на теперішні післявоєнні часи? Відповідь хай дадуть тут самі поети.

У випуску „Радянського Львова”, що його маємо (ч. 2-3 за 1946), поезія, сказати правду, ніяка. Автори віршів у тому числі це Платон Воронько, Андрій Волощак, Акакій Церетелі в пер. А. Шмительського і Василь Глущенко; перший і четвертий — початківці, а так узагалі — ті всі вірші не мають і тіні того рівня, що до нього піднялася в довоєнні роки українська поезія Галичини. А. Волощак співає, наприклад:

Нехай на спільне полечко
Залізні вийдуть коні,
Хай майорять над скибами
Прапорчики червоні.

Гей, поле моє, полечко,
В колгоспний лан зростайся.
Гей, пісне моя радісна,
По полі розвівайся.

Щож можна сказати на таку ідилічну поезію? Хіба те, що автор її осліплий за першої світової війни, не бачить таки справді дійсности. Де ж тоді його душа?

В цьому числі „Р. Л.” є ще одна недрукована поезія Л. Українки з 1901 р. та стаття М. Рудницького про Л. Українку цікава тим, що автор за неї удостоївся прізвища „націоналіст”. Нічого не допомогли йому цитати з Леніна, з І. тому, III. видання, 441, стор., бо автор... не зумів доказати, що Л. Українка творила під впливом літератури російської... В цілости рівень журналу взагалі ніякий.

Чотири грубі томи „Вітчизни” обіцюють дати нам поласувати. Воно й справді так. Зараз у 2. випуску, за промовою тов. Й. В. Сталіна на передвиборчих зборах іде довгий вірш П. Тичини „До своїх виборів” (тобто, жаба ногу наставляє):

Що тепліш, як пташки перце?
Вище хто від сонця гріє? —
Ах, тепліш — це людське серце,
Що ніколи не старіє.
А ясніш від сонця — Сталін,
Батько Правди, Сили й Змоги
і т. д.

Другий вірш називається „Збудження весни”:

Гей ви, павуки!
Як там у Нюрнберзі?
Вже ж у смерті ви на черзі
Що взяли нас? Хробаки!
Кандидати на гаки.

Кандидати на гаки — то правда. Але й правда, що поезією тут і здалека ніде не заносить.

У дальших числах того самого журналу невелика поема М. Рильського „Радісний дощ”. Тут поет, що під час війни випустив аж 10 збірок віршів, переважно боєвих, пише на тему злободенну і наче хоче навязати поетичну нитку до своєї давнішої творчости, тієї із змаганням до вічного. Поема, написана білим віршем, подає спогад з Уфи — момент дощової зливи над тим містом. Поема сама собою непогана, а проте це далеко-далеченько не той Рильський, що був колись. Щось наче змагалося в ньому, його захоплення, так і видно, роблене, нещире. Л. Первомайський присвячує свій вірш смерті Калініна. Тут вірші, як і слід, уже зовсім урядові:

...Щирий друг Ільїча, революції воїн сміливий —
Прапоровий незморений сталінських зоряних лав.

Гідний стати з Первомайським поруч — Данило Бакуменко. Ось одна його поезія в цілості:

Ніч травнева, місяць осяйний,
Білі квіти з запахом весни.
Підповзаю, щоб зірвать, до них, —
Спити пяність подихів земних.
Бачу — німець притаївсь в кущах,
Теж до квітів пазурі простяг.
Помста бризнула вогнем в очах —
Згинь, собако, від мого меча!
Ворогові смерть і злі вогні
У моїй квітучій стороні.
Я зриваю квіти запашні,
Я радію щастю на весні.

Уявляете собі, читачу, оте „теж пазурі простяг”? Справді, пазурами писано!

Але проте саме серед поточної поезії друго- і третьорядних авторів слід шукати справжньої поезії. Вона прозирає в дрібних поезіях Т. Масинка, що, як советський вояк прийшов і у Відні „задивився в старе лице Европи”. Тепло і щиро звучить О. Ющенко у фрагментах з циклю „Над Дніпром”:

...Все до сонця прагне — вище й вище
На очах у тебе вироста.
Над зеленим вічним полотнищем
Володимир звів свого хреста.
Ми побачим цю красу з тобою,
Хоч тепер — журба і самота.
Але чайка та ж понад рікою,
Що літала і тепер літа...

Петро Дорошенко, портрет якого в мундурі сов. старшини приносить журнал „Дніпро”, у більшому циклі віршів дбайливо оминає будьяку агітаційність, віє від них безперечне тепло та щирість і деяка мелянхолія, коли поет у Відні спогадує рідну землю:

Я бачив світ. В людському морі
На буйних водах вперто плив,
Не гнувсь у смерчі, смертних злив.
Мені світили східні зорі,
Шуміли рідні осокори
І вітер з України грів...

Серед різнородних віршів, що їх друкує „Дніпро”, віршів здебільша охайних, та що нічим особливим не визначаються, звертають увагу ліричні мініятюри Вол. Булаєнка, що як старшина сов. армії, загинув на фронті 1944 р. Вчувається в них подекуди безперечний вплив Рильського, але багато й свого, власного добра, трапляються суто мистецькі образи:

В твою душу — холодну криницю —
Впало есрце гаряче моє.

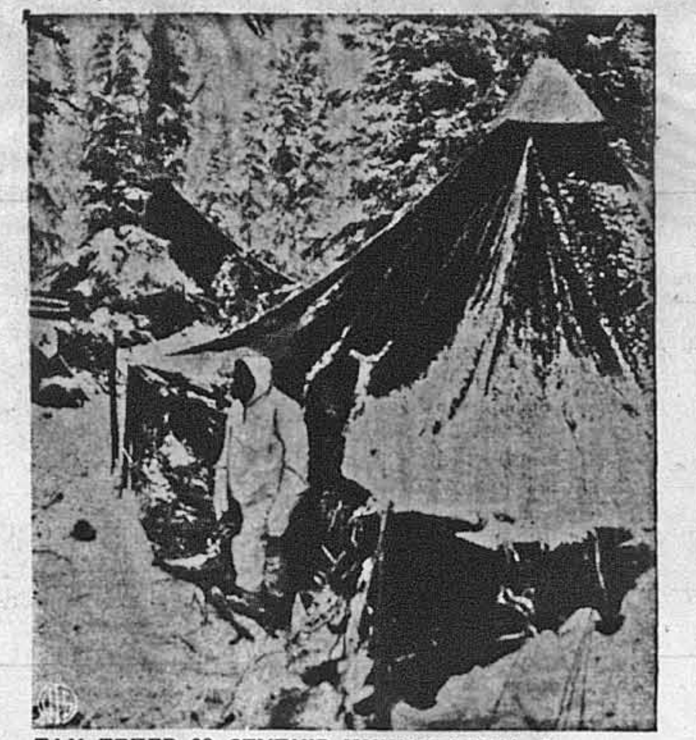
Щиро звучать у нього такі, на позір буденні моменти:

...Ти пиши, я люблю читати
Тишиною пропахлі листи.
Часом в шумі і вирі людському
Я згадаю наше село,
Твій із зайчика сірий комір,
Карі очі і губ тепло.

Або (чи не підо впливом Олеся?):

Моя любов була такою,
Як літній вечір у степу,
Як плач дитини в ніч сліпу,
Як тихі дзвони за рікою.
Моя любов була такою,
Як гнівні рокоти бандур,
Як сум поета після бур
За бунтівничою порою.
Моя любов була такою,
Як синій ранок на путях,
Як повість про своє життя
Моеї матері старої...

Така, в перерізі, поезія українських підсоветських журналів. Нічого особливо нового, свіжого в ній нема, і з цього погляду поезія еміграції, із своїм широким стильовим діяпазоном від неоклясиків до романтиків та експресіоністів здається куди живіша, не кажучи вже про ширину її духових зацікавлень, які в поезії підсоветській дуже обмежені. На основі того матеріялу, що маємо, важко ще сказати, куди піде дальший розвиток сьогочасної української поезії в Східній Україні, скоріше, він не піде нікуди, а стоятиме на тому, на чому стоїть, і письменників заодно будуть „перебудовувати” і виправляти. Вина тут знову все одне і те саме: проблема творчої свободи, без якої немає поезій, немає мистецтва. — („Неділя”, Ашафенбург).

ТАМ ТЕПЕР 60 СТУПНІВ НМЖЧЕ ЗЕРА!—Так виглядають вояцькі шатра на Алясці, де тепер студінь, що доходить до 60 ступнів нижче зера. Американські експерти досліджують, як ділає ця студінь на гармати. Розсліджують це теж і в інших цілях, наукових.

ЩО ПИШУТЬ?

СВІДОК ЖИТТЯ ПІД СОВЕТАМИ.

Поміщуємо лист бувшого советського вояка, що якимсь чудом видобувся з советської „родіни” і тепер перебуває в Індокитаю. Вдома вважали його за небіжчика. Тепер він дає про себе знати письмом з Індохіни до рідні, яка живе у Пенсилвенії. Лист писаний 29. грудня 1946 перед відіздом на якесь інше місце. У виїмках лист звучить:

* * *

Не гнівайтеся, що мій попередний лист був так погано написаний. Може ви його не зрозуміли, бо він був писаний в ночі при маленькій свічці. Мої друзі тоді спали, а ранком вже пошти не відбирали, то ж передав його на пошту через одного знайомого. Коли ви лист отримали, то напишіть.

Мені відомо, що ви хочете вертатися до рідного краю. Я теж живу в чужині і тужу за домом, одначе не хочу вертатися домів заскоро, бо повісять. Я добре знаю сталінські порядки, а особливо його Ґепеу, що тепер називається НКВД. Я добре пізнав ці порядки в ріднім краю, бо моя перша дорога була на Сибір. Хто вертається до дому з заграниці, то він автоматично є ворогом Советів і мусить перейти советський вишкіл... А кого вони зловлять і пішлють до своєї школи, такий уже не вернеться живим. Такому вже не потрібно і нових порядків, бо йому дорога до гробової дошки і „землі трошки”.

Ті, що працюють на ріллі, то їм усього забагато: коли зїдять сніг із землі, то зараз по травичку біжуть. Кілька сіл збирають в один колхоз і кажуть разом працювати. Потім збирають та звозять усе в шпихлір. Як хто перепрацює біднийр ік, і дістане в дарі трошка живности, то йому це вистарчить, поки трава на весну не поросте. То для таких, що голі-босі в поті чола гарують, а хата в них на курячій нозі, що аж страх дивитися. Сам собі хати не побудує, не може купити, бо нема защо, а що все там державне, то в ліс ногою не поступай. Як поступиш, то засудять на три або на пять років тюрми. За спізнення до роботи пять хвилин, також тюрма і то в сибірських снігах.

А поза Советами все йде пропаганда і там показують, що в них усе є, що їх господарка досконала. Світ слухає тих перехвалок, а не знає, що там міліони населення з голоду вмирають. Ви може не знаєте, що було в 1929 і -930 роках. Тоді люди людей вбивали і їх мясом живилися... Так жили люди на Україні. Я був тоді в Києві при війську з хлопцями, що мені про все те розповідали. У Советах ті, що працюють тепер по фабриках, дістають „високу” платню. То все лише на папері. Як хто дістане платню, йому відбирають на пятилітку 20%, на армію 10%, на лікарню 30%, ще щось на якісь урядові видатки, а як щось зломиться при машині такому закидають саботаж, хапають за ковнір і в тюрму з ним! Отже з заробітків на життя малощо останеться. А треба добре подумати, щоб родину прокормити.

Як хто не знає Червоного Раю, хай довідається, що він тому червоний, що напоєний кровю й голодом. Живуть добре хіба комісарі з ненашого роду і вони нам сказали: „Ми вас маємо в мішку і тільки вас завязать”. Як хто хоче шукати правди, то найде хіба таку правду, що більше світу не побачить. Таке то сталінське сонце.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

На цілі Конгрсового Комітету жертвували: Товариство Поміч з Дітройт, Міш., як постійну місячну жертву $10; Петро й Катря Качмарі зі Сейнт Пол, Мінн., $10 як річну вкладку; від. 70 У. Н. Союзу з Джерзі Сіти, Н. Дж., $10 як річну складку.

НІМЦІ ПЛАНУВАЛИ ЗАМАХ НА СТАЛІНА.

Лондон, 6. лютого. Британське Міністерство Авіяції повідомило сьогодні на підставі зізнань німецьких полонених та знайдених таємних документів, що німці планували замах на життя Сталіна. Замах підготовляла спеціяльна служба німецької „Люфтваффе” (повітряної зброї), відома під назвою „Кампф Ґешвадер 200” Замах мав бути виконаний при допомозі схоплених британських і американських літаків.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
9 E. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.

ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЄВИЧ.
230 E. Agnew Ave., Pittsburgh 10, Pa.

ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН.
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА.
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.
ВОЛОДИМИР ГІРНЯК
1 Craik Ave., Kingsway, Toronto 9, Ont., Canada
Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.
ІВАН ІВАНЧУК
8930 Manor, Detroit 4, Mich.
СТЕПАН КУРОПАСЬ,
2930 N. Montclaire St., Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУДА
Box 777, Woodstock, Ont., Canada
СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.
ІВАН РОМАНИШИН,
711 Grove St., Irvington, N. J.
ТАРАС ШПІКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.
ВОЛОДИМИР ДІДИК,
6711 Rutland Ave., Detroit, Mich.
ГЕНОВЕФА ЗЕПКО,
1369 Brown St., Akron, O.
МИКОЛА ДАВИСКИБА,
41 Rosewood St., , Mattapan, Mass.
ІВАН КОКОЛЬСЬКИЙ
23 Fairlawn Ave., P. O. Box 467 Woonsocket, R. I.
ДМИТРО ШМАҐАЛА,
4037 Riveredge St., Clevtland, Ohio
ОЛЕНА ШТОҐРИН
473 N. Hutchinson St., Phila 44, Pa.
ПЕТРО КУЧМА
75 East 7th St.. New York 3, N. Y.

Головна канцелярія У. Н. Союзу знаходиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Почтова адреса У. Н. Союзу: P. O. Box 76. Jersey City 3, N. J. Telephone: BErgen 4-1016.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИЛИМАНТИК, КОНН.

З новорічної забави на скитальників.

Наша громада уладила новорічну забаву, 12. січня. Щоби попрощати старий рік, запросив по Службі Божій о. В. Горохівський усіх приявних у церкві зійтися до парафіяльної салі на забаву. Коли люди зійшлися, видано наперед обід, підчас якого господарем був Василь Гірчиця. Він то покликав підписаного до вияснення положення на рідних землях, а після того, як підписаний обговорив положення на скитальщині, візвав приявних до облекшення тяжкої долі скитальців дорогою жертв. Збіркою занялася Евгенія Личак, а жертви склали такі: В. Гірчиця $5; К. Гірчиця $3; А. Савка $2; а по $1: І. Сирак, М. Сирак, К. Ющак, С. Кінчик, В. Іванчишин, В. Личак, І. Самберко, В. Кінчик, В. Личак, М. Гірчиця, М. Добуш, К. Савка, І. Качук, М. Яник, В. Наумець, Г. Рудницький, П. Антонич, С. Пелехач, М. Микитин, Д. Добуш, К. Лукашик, Н. Наумець, М. Бандас, Н. Николів, П. Ярецька, К. Чарнега, І. Мороцький, Г. Микитин, Д. Ґалиш, В, Личак, П. Сопків, М. Кіпик, Н. Бандас, І. Виницький, В. Меір, П. Ганчар, П. Кінчик, Т. Гірчиця, Н. Ганчар, решта зложили дрібними, всіх грошей зібрано $51.80, котрі вислано до Филадельфії.

Всім жертводавцям щира подяка, а громаді, хоч маленькій, бажання найкращого розвитку, щоб могла справляти більше таких забав і не забувала за тих, котрі нашої помочі потребують.

Андрій Савка.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й.

Коляда на скитальників.

На поклик Українського Допомогового Комітету помочі скитальцям зґолосились охотники, що пішли з колядою: М. Воробець, Й. Самборський, М. Фірман, С. Шипка, В. Воробець і В. Шипка.

Жертводавці зложили по $5: Х. Заборська, В. Воробець, Е. А. Париляк-Алтман, С. С. Кузів, С. Лялька, М. Білий, Є. С. Федунка, С. Попик, А. Левіцький, І. Кішенюк, П. Деркач, М. Костишин; по $3: М. Воробець, П. Гошовський, І. Мельничук, В. Сломушинський, М. Форман, С. Самборський; по $2: С. Роз, А. Дірман, Т. Миць, Г. Сташків, А. Гандога, М. Грабар, Т. Білоус, В. Пауч, В. Коваль, П. Дірман, В. Саків, Ю. Чечель, Ф. Петровський, П. Заремба, І. Коман; по $1: П. Білоус, М. Лабусь, М. Лесів, С. Білоус, Ковалик, С. Грабар, В. Дмитрів, Я. Претика, Л. Ковальчук, Ю. Воляр, В. Претика, Ю. Пітовський, М. Голокрис, А. Голокрис, М. Алтман, Ф. Фуртас.

Разом зібрано $124 і переслано чеком до Зл. У. А. Д. Комітету в Филаделфії. Щире спасибі жертводавцям за щирі лепти, а колядникам за їх щирий труд.

М. К.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На допомогу скитальникам.

На вічу Організації Оборони Чотирох Свобід України, яке відбулося 17. листопада м. р., а на якому промовляли Е. Ляхович і Т. Керницький, зібрано на скитальників $60.

Вчасі Різдвяних Свят члени згаданої організації пішли з колядою і зібрали $86.50. На зборах цеї організації члени зложили $49. Разом $195.50.

Це суму вислано до Зл. У. А. Допомогового Комітету у Филаделфії.

Ю. Баранюк.

З ШВАЙЦАРІЇ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ НА ЗМАГАННЯ. Це Еді Ромінгер, один з найкращих швайцарських лещетарів. Він прибуде незабаром до Злучених Держав з швайцарською, спортовою дружиною, щоб взяти участь у спортових змаганнях в Ґановер, Ню Гемпшир, та в інших місцевостях, в перших днях березня.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

З віча на народні потреби.

Заходом Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Елизабет, Н. Дж., відбулося в неділю, дня 29. грудня 1946 року віче в Українськім Народнім Домі. Вічем проводив М. Ґаліхович, а секретарювали Іван Клок і Петро Гандович.

Про положення в Україні говорив д-р Лука Мишуга; про боротьбу українського народу на рідних землях за волю, а відтак про життя соток тисяч людей на скитальщині говорив щойно прибувший скитальник, и. Володимир Дибайло. Приявні вислухали бесідників з великим заінтересованням. На цім вічу наші громадяни пізнали, ким є наші „доморослі яничари" та якою брехнею воюють вони в своїх шматах та радіових годинах, посуджуючи ось тих вигнанців-мучеників за „націзм" або „фашизм".

Приявні зрозуміли і одобрили слова бесідників та всіми голосами ухвалили резолюції з домаганням допущення до Америки відповідного числа українських скитальників. На ці резолюції комітет одержав уже відповіди від сенаторів і конгресмена з заявою, що згадані представники вповні годяться з нашими слушними домаганнями і у відповідний час скажуть своє рішуче слово.

До збірки промовляв і збірку перевів місцевий громадянин Роман Слободян. Приявні складали свої жертви і других заохочували. Жертвами доказали, що мають любяче серце для своїх рідних там у нещаснім поневоленім краю, а також не забудуть за вигнанців рідної землі, що в голоді і холоді ждуть визволення зі скитальщини.

Жертводавці зложили такі суми: Бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. Союзу, $50; по $25: Тов. Запорозька Січ, від. 3 У. Н. Союзу, Тов. Запорозька Січ, від. 234 У. Н. С., А. Смит, І. Зазуляк з Ню Орлінс і Р. Слободян; Український Золотий Хрест від. 21, $15; по $10: Український Золотий Хрест від. 20, Бр. св. Івана Хрестителя від. 199 У. Р. Союзу, Сестр. Любов від. 37 У. Н. Союзу, Дочки України від. Союзу Українок, М. Сухорський, Т. Луняк, С. Задорецький, К. Качуряк, Г. Налепа, М. Голубець, П. Сташко, О. Пасічник, П. Пілат, С. Ґенеґа, П. Чечіль, П. Остапчук, Д. Гнатюк, о. Л. Чапельський; по $5: Я. Красновський, Й. Козак, М. Гринишак, П. Гандович, А. Огар, Г. Ґерета, І. Клок, А. Поливчак, Т. Дідух, О. Данило, О. Козак, П. Дочич, Циктор, М. Ґаліновић, С. Каша, С. Могила, П. Дибайло з Лонг Айленд, Н. Й., О. Федірко, С. Яцків, М. Попов, Д. Олекса, Г. Пілат, С. Пограничний, М. Лащук, Т. Яворський, В. Вітушинський, М. Вовчко, В. Пованда, М. Каплун, Ю. Ґвіздь, Л. Мишуга, К. Кіценюк, М. Могила, Т. Костишин; Н. Ільків $4; по $3: Х. Возняк і Ковальчик; по $2: К. Ковальчик, Г. Богданович, Т. Ґорінь, М. Кийовський з Лонг Айленд; по $1: П. Балик, І. Ґавловський, А. Полянський, М. Ґайрі, Е. Поливчак, Д. Слободян, Д. Стисло, і дрібними $3.

Разом $568. Рішено вислати до Українського Конгресового Комітету $140, а $428, разом з колядою до Злученого Українського Американського Допомогового Комітету в Филаделфії, Па.

Учасник.

ПОШУКУЮТЬ

Д-р ОЛЕКСАНДЕР ЙОГАННЕС БОЖИК з Дрогобича і САНЯ НІКОЛОФ з Болгарії пошукують родину **БОЖИК І ПАНЧУ НІКОЛОФ.** Голоситись до:
Mrs. MARY OMELAN,
1944 Church Street,
Philadelphia 24, Pa.

Сестра пошукує **ТОМАША ЯРОШ** з села Гнилички Малих, Збараж, котрий перебуває десь у Ню Йорку. Хто би знав про нього, або він самий, хай зголоситься до: 31-2
PAUL LUKANOWSKI
200 E. 21st Street, Apt. 10,
New York 3, N. Y.

АННА КОРОВЕЦ, дочка **Дмитра Шінькара,** з села Батятичі, замужна Зубик, з Камінка Струмилова, тепер у Німеччині, Американська Зона, пошукує **МИХАЙЛА і АННИ МИСАК,** що роджені в Америці. Перед 2-ю війною були в краю на вакаціях і повернули до Америки. По інформації прошу писати до: 31-3
PAWLO ZADRA
50 Garner Street,
Cohoes, N. Y.

Лешківець Василь, син Теодора і Марії Лешк. ул. Міцкевича 141 Любачів пошукує свою Тету **Пелагію Лешківець** і Діда **Ригля Василя,** мають перебувати Hudson, N. Y. По близші інформації писати на адресу: **Harry Monchak, 1116 Grent St., Akron 1, O.**

ПЕТРА НОВОСАД

з села Стоянів, повіт Радехів, пошукують кревні на скитальщині. Хто про нього знав би, або він самий, прошу голоситися на адресу:
Miss MELANIA SZPATURA
327 S. DUNCAN ST.,
BALTIMORE 31, MD.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище ______________ Ч. від. ____

Стара адреса ______________

Нова адреса ______________

____

ТАРЗАН, ч. 1534. Земля дріжить.

Тарзан знав, що ніщо невсилі стримати походу переполоханих звірів.

Мугат не був усилі поступатися швидко вперед, тому малпочоловік узяв його під пахи...

і скочив з ним за бовдур, доки не перебігли переполохані звірі.

Саме, коли вони знову пустилися провалом, прийшов другий, ще більший трус.